TENDINȚELE CONTEMPORANE ÎN DOMENIUL DETENȚIEI FEMEILOR – CONSIDERAȚII GENERALE

Veronica POZNEACOVA,

masterandă, anul 1, Facultatea de Drept

CZU: 343.15:343.811-055.2(478)

veronicapozneacova@gmail.com
https://orcid.org/0000-0003-0762-5049

Introducere. Comiterea infracțiunilor de către femei reprezintă un fenomen complex prezent în toate statele lumii. Din cauza condițiilor sociale, economice și financiare precare se atestă creșterea numărului femeilor, care comit infracțiuni și sunt condamnate la pedeapsa privativă de libertate. Datele statistice arată că în lume, în perioadă 2000-2022, numărul femeilor deținute a crescut cu aproximativ 60%[1]. În Republica Moldova din contra, se atestă descreșterea numărului femeilor private de libertate, ceea ce arată tendință pozitivă de aplicare a sancțiunilor non-privative de libertate și diminuarea numărului infracțiunilor grave, deosebit și excepțional de grave comise de către femei [2].

Femeile reprezintă o categorie vulnerabilă de subiecți în cadrul justiției penale, din cauza prezenței fenomenului victimizării, abuzului de substanțe de toxice, narcotice, psihotrope, instabilității emoționale determinate de faptul că sunt victimele violenței sexuale, fizice și psihologice[3]. Vulnerabilitatea sporită a deținutelor determină necesitatea analizei profilului psihologic al acestora, problemelor cu care ei se confruntă în mediul penitenciar și posibilității îmbunătățirii nivelului de respectare a drepturilor lor.

Metodologie. În cercetarea respectivă, am recurs la metodele fundamentale de investigație juridică, printre care metoda logică, care se bazează în linii generale pe interpretarea logică a datelor statistice privind detenție femeilor în lume, în general, și în Republica Moldova, în particular. Am utilizat metoda deducție, stabilind problemele cu care se confruntă femeile deținute în sistemul penitenciar din Republica Moldova. Am aplicat metoda statistică, pentru a determina evoluția numărului femeilor deținute în ultimele 5 ani și gravitatea infracțiunilor comise de către acestea. Am apelat la metoda comparativă, pentru a determina evoluția tendințelor globale în domeniul detenției femeilor în diferite state ale lumii.

Rezultatele cercetării. Femeile reprezintă o categorie vulnerabilă de subiecți în cadrul justiției penale, care necesită o atenție sporită. Ratele ridicate a infracțiunilor comise de femei și a condamnărilor la pedeapsa privativă de libertate a acestei categorii de persoane subliniază, pe de o parte, necesitatea elaborării programelor de asistența socială, psihologică, psihiatrică, reproductivă axate pe necesitățile femeilor, iar, pe de altă parte, subliniază lipsa acută a programelor de prevenire a criminalității feminine în mai multe state, cât și neaplicarea sancțiunilor alternative sau neprivative de liberate. Doar în Europa, în prezent, se constată descreșterea numărului condamnărilor femeilor la pedepse privative de libertate, ceea ce arată eficiența politicii penale adaptate de către state, aplicarea sancțiunilor neprivative de libertate față de această categorie de persoane, cât și numărul relativ mic al infracțiunilor grave comise de către femei. În Republica

Moldova, se atestă o tendință a diminuării numărului deținutelor în sistemul penitenciar datorită aplicării sancțiunilor alternative și aplicării pedepselor privative de libertate doar în cazul comiterii infracțiunilor grave, deosebit și excepțional de grave.

Profilul psihologic al femeilor se caracterizează prin instabilitatea emoțională, prezența fenomenului victimizării, istoricul abuzului de droguri, alcool, substanțe narcotice, toxice. Aceste aspecte determină necesitatea elaborării programelor de asistență psihologică, psihiatrică, socială, reproductivă adaptate la necesitățile femeilor private de libertate pentru a asigura reintegrarea lor în mediu social și prevenirea recidivei. Prin urmare, urmează să fie implementate acțiuni complexe, pentru a garanta respectarea plenară a drepturilor deținutelor și reintegrarea socială a acestora.

Concluzii. Principalele probleme cu care se confruntă deținutele în sistemul penitenciar din Republica Moldova se rezumă la: 1) lipsa unor programe de asistență psihologică, psihiatrică, socială necesare pentru reintegrare socială a femeilor private de libertate și adaptate la necesitățile specifice ale lor și 2) aplicarea preponderentă a metodelor punitive decât cele de stimulare și motivare în procesul de executare a pedepselor.

Pentru garantarea respectării plenare a drepturilor femeilor deținute este necesară elaborarea strategiei complexe axate pe 1) implementarea conceptului securității dinamice și schimbarea relației între personalul penitenciar și deținute; 2) implementarea măsurilor de prevenire a conflictelor; 3) trecerea de către psihologi a cursurilor speciale, care se referă la acordarea asistenței psihologice a persoanelor din grupul țintă cu comportament deviant; 4) asigurarea independenței funcționale a psihologilor și reglementarea obligației de păstrare a confidențialității conținutului intervențiilor, 5) trecerea medicilor din subordinea ANP în subordinea Ministerului Sănătății, 6) instruirea personalului penitenciar în domeniul gestionării situațiilor de conflict, a tehnicilor psihologice de „de-escaladare" a situației și a celor de aplanare a conflictelor prin metode non-violente, 7) adoptarea abordării bazate pe gender și adoptarea procesului executării pedepselor privative de libertate la necesitățile femeilor, care fac parte din grupuri de risc, 8) acordarea asistenței psihologice calificate pe toată durata de aflarea a femeilor în instituție penitenciară, asistență centrată pe înlăturarea cauzelor agresivității și soluționarea problemelor psihologice în familie, 9) susținerea contactelor deținutelor cu familii și copii, în special prin acordarea cu frecvență sporită a vizitelor de scurtă și lungă durată.

Referințe:

1. World Female Imprisonment List fifth edition Women and girls in penal institutions, including pre-trial detainees/remand prisoners Helen Fair and Roy Walmsley În: world_female_imprisonment_list_5th_edition.pdf (prisonstudies.org)
2. Date statistice privind persoanele condamnate care execută pedeapsa cu închisoare în penitenciare la 01.01.2023 În: *Statistica pe infrcatiunea cea mai grava 01.01.2023.pdf (gov.md)
3. World female prison population up by 60% since 2000 În: World female prison population up by 60% since 2000 | World Prison Brief (prisonstudies.org)

Recomandat
***Victor ZAHARIA**, dr. ,conf. univ.*